

Toimintasuunnitelma 2017

MISSIO *Liiton tarkoituksena on edistää ja valvoa autismin kirjon henkilöiden ja heidän läheistensä etujen ja tasa-arvon toteutumista yhteiskunnassa.*

VISIO *Autismi- ja Aspergerliitto ry on aktiivisesti toimiva kansalaisjärjestö. Liiton toiminta edistää esteettömyyden toteutumista, lisää saavutettavuutta ja mahdollistaa yksilöllistä osallisuutta.*

ARVOT: *Yhdenvertaisuus, Moniarvoisuus, Yhteisöllisyys, Asiantuntijuus*

Liiton jäseniä ovat eri puolilla Suomea toimivat yhdistykset, joita on 24 ja niissä on noin 3550 jäsentä. Raha-automaattiyhdistys tukee liiton toimintaa.

Toimintaympäristö

Autismi- ja Aspergerliitto ry toimii aktiivisesti autismin kirjon henkilöiden ja heidän omaistensa etuja ja hyvinvoinnin edellytyksiä ajavana kansalaisjärjestönä. Tavoitteidemme edistämiseksi teemme yhteistyötä eri vammaisalan järjestöjen sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Liiton pääasiallinen rahoitus tulee Raha-automaattiyhdistykseltä yleisavustuksena sekä projekteihin kohdistettuina avustuksina.

Tulevalla toimintakaudella Autismi- ja Aspergerliiton toimintaympäristöön vaikuttavat edelleen suomalaisessa yhteiskunnassa meneillään olevat muutokset, kuten valmisteilla oleva laaja sote-uudistus, lainsäädännössä meneillään olevat muutokset (hankintalaki, vammaislainsäädännön uudistus, itsemääräämisoikeuslaki jne.) sekä julkisen talouden krooninen alijäämä, joka vaikuttaa kuntien maksukykyyn ja heijastaa suoraan muun muassa autismin kirjon henkilöiden palvelujen saantiin ja niiden laatuun. Autismi- ja Aspergerliiton tehtävänä on omalta osaltaan resurssiensa puitteissa edunvalvonnan ja viestinnän keinoin huolehtia siitä, että autismin kirjon henkilöiden erityistarpeet otetaan huomioon yhteiskunnassa tapahtuvissa muutoksissa ja lainsäädäntöä uudistettaessa.

YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen (Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD) ratifiointi vuoden 2016 puolivälissä saattaa päätökseen vammaisjärjestöjen pitkäaikaisen vaikuttamistyön ja seuraavaksi edessä on sopimuksen tehokkaan jalkauttamisen varmistaminen. Sopimus on sen ratifioineita valtioita koskevaa sitovaa lainsäädäntöä.

Pääosa Autismi- ja Aspergerliiton toimintamäärärahoista tulee Raha-automaattiyhdistykseltä. Rahapelimonopolijärjestelmän ensimmäinen vaihe astuu voimaan vuoden 2017 alusta, kun kaikki kolme rahapeliteollisuusyhtiötä (RAY, Veikkaus ja Fintoto) yhdistetään yhdeksi yhtiöksi. Tehtävänä on huolehtia Autismi- ja Aspergerliiton toimintaedellytyksistä uudistusten yhteydessä.

Kantava teema vuonna 2017: Itsemääräämisoikeus ja osallisuus

Itsemääräämisoikeus ja osallisuus YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen keskeiset periaatteet ovat yksilön itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus, vammaisten henkilöiden osallistuminen ja osallisuus yhteiskuntaan sekä esteettömyys ja saavutettavuus. Vammaisoikeuksien sopimus on YK:n kuudes ihmisoikeussopimus. Ihmisoikeuksien kohteena sopimuksessa on henkilö, jolla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, jonka vuorovaikutus erilaisten esteiden kanssa voi vaikuttaa heikentävästi hänen täysimääräiseen ja tehokkaaseen osallistumiseensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Nämä teemat tulevat olemaan eri tavoin esillä vuonna 2017, joka on Autismi- ja Aspergerliiton 20-vuotisjuhlavuosi.

Tavoite	Toiminta
<p>Itsemääräämisoikeus Tavoitteena hyvä, omannäköinen elämä autismin kirjon haasteista huolimatta sekä arjen sujuvuus yksilöllisten tarpeiden mukaisen ja riittävän tuen ja palveluiden avulla kirjon henkilöiden itsemääräämisoikeutta kunnioittaen.</p>	<p><i>Liitto edistää itsemääräämisoikeuden vahvistamista mm.:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - tukemalla ja edistämällä kaikessa toiminnassaan YK:n vammaisoikeuksien sopimuksen jalkautusta - vaikuttamalla asenneilmastoon mm. lisäämällä viestinnän keinoin tietoisuutta kirjon henkilöiden oikeuksista ja niiden aktiivisesta käytännön toteuttamisesta yhteisössä sekä kouluttamalla autismikirjon henkilöitä, heidän omaisiaan ja ammattilaisia
<p>Osallisuus Mahdollisuus täysimääräiseen osallisuuteen yhteiskunnassa sen tasavertaisena jäsenenä.</p>	<p><i>Liitto edistää autismikirjon henkilöiden osallisuuden edistymistä mm.:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kiinnittämällä eri tavoin huomiota autismin kirjon henkilöiden osallisuuden esteisiin tuottamalla tietoa ja ratkaisuja niiden ratkaisemiseen autismikirjon henkilöiden elämän eri vaiheissa (painopiste elämänkaaren nivelvaiheissa) - välittämällä tietoa päätöksenteossa mukana olemisen ja kommunikoinnin (tulkkipalvelut, puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiomenetelmien merkitys jne.) merkityksestä osallisuuden toteutumiseksi - tukemalla ja edistämällä selkokielisen materiaalin käyttöä

Osallisuuden esteitä pohdittaessa ja niihin ratkaisuja etsittäessä keskeistä on selvittää millaista tietoa ja tukea perheet ja aikuiset autismin kirjon henkilöt tarvitsevat ja saavat diagnoosin saamisen jälkeen sekä millaista yksilölliset tarpeet huomioon ottavaa tukea ja palveluita on tarjolla autismikirjon henkilöiden elämän eri siirtymävaiheissa. Palveluihin ohjaamisessa riittävä ja oikea-aikainen tuki ovat avainasemassa autismin kirjon henkilöiden koulu- ja työelämäpudokkuuden sekä syrjäytymisen ehkäisyssä. Vuoden 2017 aikana liitto

- kiinnittää erityistä huomiota nuoruuden nivelvaiheisiin (koulu, opiskelu ja työhön sijoittuminen);
- selvittää oppimisen haasteita ja yhteiskuntaan sijoittumisen edellytyksiä opintojen jälkeen ja
- hakee näihin tarkoituksiin Raha-automaattiyhdistyksen projektiavustusta.

Diagnoosimuutos astunee voimaan vuonna 2018. Sen johdosta autismin kirjon diagnosoinnissa käytössä olevasta WHO:n ICD-tautiluokituksista käyttöön tulee uusi versio ICD-11. Uudistetun tautiluokituksen myötä autismikirjon häiriö –diagnoosi korvaa muut, ICD-10 mukaisesti käytössä olevat autismin kirjon erillisdiagnoosit, kuten Aspergerin oireyhtymä –diagnoosin. Muutos on merkittävä ja liitto sai vuosille 2016–2017 yleisavustuksen korotuksen diagnoosimuutosta koskevan tiedon keräämiseen ja tuottamiseen sekä asian tunnetuksi tekemiseen. Diagnoosimuutukseen liittyen liitto

- tekee tunnetuksi diagnoosimuutosta siten, että kirjon henkilöillä, heidän parissaan työskentelevillä ammattilaisilla ja autismikirjon henkilöiden läheisillä/omaisilla sekä jäsenyhdistyksillä on asiasta laajasti tietoa;

- tuottaa materiaalia siitä mitä diagnoosimuutos tarkoittaa (myös siitä miten diagnoosin voi saada, jos sitä ei vielä ole);
- palvelujärjestelmässä työskentelevien ammattilaisten tieto autismikirjon diagnoosista (diagnoosimuutoksesta) ja diagnoosin monimuotisuudesta on vahvistunut ja he pystyvät ohjaamaan asiakkaansa oikeiden palveluiden piiriin ja tarjoamaan heille hankkeessa tuotettua materiaalia.

Liitto hakee Raha-automaattiyhdistykseltä ja muilta tahoilta rahoitusta meneillään olevien projektien lisäksi seuraaviin kohteisiin

- Tuki autismin kirjon henkilön elämän siirtymävaiheissa
- Paikka auki - nuoret työelämään -avustusohjelmasta Ak-avustusta yhden järjestöavustajan palkkaamiseen.

Edunvalvonta

Liiton edunvalvonnassa päätavoitteena on saavuttaa autismin kirjon henkilöille YK:n vammaisoikeuksien sopimuksen mukaisesti tasavertaiset ihmisoikeudet:

Päätavoite edunvalvonnassa: Tasavertaiset ihmisoikeudet		
Osatavoitteet	Keinot	Vaikutus
<ul style="list-style-type: none"> • YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen jalkautus 	Varmistetaan vammaisjärjestöjen yhteistyönä, että sopimuksen käytäntöön vieminen tapahtuu tehokkaasti eri puolilla Suomea tehokkaasti	YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen sisältämät periaatteet saadaan juurtumaan suomalaiseen palvelujärjestelmään.
<ul style="list-style-type: none"> • Vammaislainsäädännön uudistus 	Vaikutetaan aktiivisesti lakiesityksen loppuvalmisteluun, jotta kohderyhmä tulee riittävästi otetuksi huomioon lakiuudistuksessa.	Autismin kirjon henkilöt saavat tarvitsemansa palvelut yksilölliseen palvelutarpeeseen perustuen yhdenvertaisesti asuinpaikasta riippumatta
<ul style="list-style-type: none"> • Kohderyhmän tarvitsemien palvelujen ja tukitoimien saatavuuden ja laadun parantaminen 	<p>Projektit kehittävät uusia toimintamalleja, tuottavat tietoa ja materiaalia palvelujen ja niiden laadun parantamiseksi.</p> <p>Liitto valvoo palveluiden saatavuutta jäsenyhdistystensä kautta paikallisesti ja liittona valtakunnallisesti.</p>	Autismin kirjon henkilöiden yksilölliset tarpeet osataan ottaa huomioon palveluita ja tukitoimia määriteltäessä tasavertaisesti asuinpaikasta riippumatta.
<ul style="list-style-type: none"> • Diagnoosimuutoksen tunnetuksi tekeminen • Tietopohjan ja vammaistutkimuksen aseman parantaminen 	<p>Viestintähanke, jolla diagnoosimuutosta (ICD-11) tehdään tunnetuksi kohderyhmälle, heidän läheisilleen ja omaisilleen sekä ammattilaisille.</p> <p>Liitto tekee yhteistyötä eri tutkimustahojen kanssa ja levittää tutkimusten tuloksia (Autismin talvipäivät,</p>	<p>Tieto uuden diagnoosikriteeristön mukaisesta autismikirjon häiriöstä leviää ja syvenee.</p> <p>Tietopohja autismista vahvistuu, asiantuntijuus</p>

	koulutukset, Autismi-lehti, Puoltaja verkkolehti, RAY-rahoitteiset projektit, sosiaalinen media jne.). Liitto myös kokoaa yhteen ammattilaisia ja asiantuntijoita (mm. Aune-verkosto).	syvenee ja yhteistyö asiantuntijoiden kesken paranee.
--	--	---

Liitto tekee edunvalvontaa sekä itsenäisenä toimijana että yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Liitto on mukana monissa eri sosiaali- ja terveysalan keskeisissä yhteistyöelimissä. Vuonna 2017 liitto on jäsenenä Vammaisfoorumissa, Neurologisten vammaisjärjestöjen (NV-järjestöt) yhteistyöverkostossa, Suomen omaishoitajaverkostossa ja SOSTE ry:ssä. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteiseen edunvalvontaan liitto osallistuu sekä epävirallisten vaikuttajaverkostojen että em. virallisten yhteistyöelinten kautta. Liiton edustajia valittiin vuoden aikana seuraaviin toimielimiin: Jan-Mikael Fredriksson Valtakunnallisen vammaisneuvoston (VANE) jäsenyys, Liiton puheenjohtaja Päivi Norvapalo Kehitysvammaliiton valtuuskunta, Ilkka Nygrén Kuluttajaparlamentti ja toiminnanjohtaja Tarja Parviainen Vammaisfoorumin hallitus. Edunvalvontaan Euroopan Unionissa liitto vaikuttaa Autism-Europe -järjestön kautta. Liiton jäsenyhdistykset tekevät edunvalvontaa omilla toiminta-alueillaan.

Jäsenyhdistysten tukeminen

Liiton tavoitteena on vahva jäsenkenttä. Tämä edellyttää jäsenyhdistysten tukemista sekä niiden toiminnassa että jäsenhankinnassa. Jäsenyhdistyksillä on tärkeä rooli autismin kirjon henkilöiden ja heidän läheistensä aktivoimisessa muun muassa vertaistuki- ja muun toiminnan avulla. Jäsenyhdistysten tehtävänä on lisäksi autismin kirjon henkilöiden ja heidän omaistensa etujen ja palveluiden saatavuuden valvominen paikallisesti. Jäsenyhdistyksiä rohkaistaan toimimaan aktiivisesti yhteistyössä alueellaan vaikuttavien vammaisalan ja muiden järjestöjen kanssa. Jäsenyhdistysten tapaaminen järjestetään kerran vuodessa.

Liitto tarjoaa jäsenyhdistysten toimintaa tukevaa neuvontaa ja opastusta. Liiton järjestösuunnittelijoiden tehtävänä on pitää aktiivisesti ja suunnitelmallisesti yhteyttä jäsenyhdistyksiin, opastaa edunvalvonnassa ja tarjota käytännön apua esimerkiksi toiminnan sisältöjen suunnittelussa mm. jakamalla muissa jäsenyhdistyksissä hyväksi havaittuja käytäntöjä.

Liiton ja jäsenyhdistysten yhteistyötä tehdään käytännössä mm. tarjoamalla yhdistyksille projektikumppanuuksia liiton kautta toteutettavissa projekteissa. Vuonna 2017 projektikumppanuudet jatkuvat Vertaisosaamisen kehittäminen perheille, joissa on saatu autismin kirjon diagnoosi (Arjessa alkuun) -projektissa. Liitto jakaa yhdistysten toimintaan RAY-avustusta (jäsenyhdistyksille kohdistettavat avustukset Ak7 ja Ak2). Jäsenyhdistysten jäsenet saavat jäsenetuna Autismi-lehden. Autismi-lehteen on jäsenyhdistyksille varattu tilaa omia tapahtumailmoituksia varten.

Aikuisten autismin kirjon henkilöiden omavoimaisuutta (self advocacy) liitto edistää tukemalla empowerment-toimintaa sekä Puoltaja –verkkolehteä (www.puoltaja.fi).

Liiton 24 jäsenyhdistyksestä yhdeksän ovat ns. kolmikantayhdistyksiä, jotka ovat jäseniä myös kahdessa muussa liitoissa (Aivoliitto ja ADHD-liitto) ja yksi kaksikantayhdistys ADHD-liiton kanssa. Vertaisryhmien vetäjille järjestetään kerran vuodessa koulutuksellinen ja työnohjauksellinen viikonlopputapaaminen kolmikantayhteistyönä (Autismi- ja Aspergerliitto, ADHD-liitto ja Aivoliitto). Pelkästään Autismi- ja Aspergerliiton jäsenyhdistyksissä vapaaehtoisina toimivien vertaisryhmien vetäjille järjestetään vuoden aikana 1-2 koulutuksellista tapaamista.

Autismitiedon jakaminen, neuvonta ja viestintä

Liiton tavoitteena on autismsosaamisen ja -tiedon lisääntyminen yksilöiden ja yhteiskunnan tasolla. Liitto kerää ja välittää tietoa autismin kirjosta ja kehittää mm. projektien avulla autismsosaamista. Tietoa jaetaan esim. koulutuksissa, messuilla, palveluneuvonnan kautta, Autismi-

lehdessä, liiton viestinnässä (tiedotteet, sosiaalinen media jne.), esitteissä ja julkaisuissa sekä kirjaston lainaustoiminnassa. Tietoa jaetaan kaikissa kontakteissa ja tapaamisissa.

Palveluneuvonta

- Palveluneuvontatiimi vastaa neuvonnasta.
- Palveluneuvonnan puhelinpäivystys 4 kertaa viikossa.
- Vertaistoimintaan ohjaavaa vertaisneuvontaa kehitetään.

Tukinet.fi

- Tukinet-chattejä järjestetään noin kaksi kertaa kuukaudessa. Toimintaa arvioidaan ja arvion tulosten perusteella päätetään Tukinet-chattien jatkamisesta.

Viestintä

Viestinnässä jatketaan sähköisen viestinnän tehostettua käyttöä.

- Liiton ilme ja esitteet uudistetaan osana diagnoosimuutoskampanjaa.
- Nopeaan reagointiin mediassa liitto käyttää mediajakelupalvelua.
- Liiton kotisivut, Facebook-sivu ja Twitter-tili aktiivisessa käytössä.
- Liiton Youtube-tilin kautta välitetään autismitietoa mm. projekteissa tuotettujen videoklippien avulla
- Tapahtumista ja tilaisuuksista lähetetään joko suoraa videota tai videopätkiä mahdollisuuksien mukaan.
- Tietoa jaetaan projektien tilaisuuksissa
- Autismi-lehti ilmestyy neljä kertaa vuoden aikana. Selvitetään mahdollisuus siirtää osa lehden sisällöstä verkkoon.
- Liiton kirjastopalvelun ajanmukaistamista jatketaan.
- Liiton muita julkaisuja päivitetään tarpeen mukaan.

Viestintätapahtumat:

- Autismin talvipäivät Porissa 10.–11.2.2017
- Aivoviikko vko 11(eri tapahtumia NV-järjestöyhteistyössä)
- Maailman autismitietoisuuspäivä (WAAD) 2.4.2017
- Jäsenyhdistyspäivä ja liittokokous keväällä 2017
- Autistic Pride Day (APD) kesäkuussa
- Euroopan autismiviikko
- Empowerment-päivät marraskuussa
- Avoimet ovet -tapahtuma kerran vuodessa

Medianäkyvyyttä keskitetään näihin tapahtumiin.

Messut ja muut tapahtumaosallistumiset

Autismi- ja Aspergerliitto osallistuu vuonna 2017 messuille. Mahdollisia messutapahtumia:

- Educa-messut Helsingissä
- Varhaiskasvatus-messut
- Suomi Areena heinäkuussa 2017
- Apuvälinemessut Tampereella
- Mielenterveys-messut

Koulutus

Liitto jakaa perustietoa autismin kirjosta koulutusyhteistyönä ja järjestää pienimuotoisia koulutuksia jäsenistölle ja sidosryhmille. Liitto julkaisee autismialan koulutuskalenteria verkkosivuilla.

Liiton tärkein koulutustapahtuma on helmikuussa 2017 järjestettävä Autismin talvipäivät Porissa. Vuoden aikana järjestetään neljästä kuuteen diagnoosimuutokseen liittyvää koulutus- ja keskustelutilaisuutta alueellisesti porrastaen: pääkaupunkiseutu ja muu Suomi. Tavoitteena on levittää tietoa diagnoosimuutoksesta ja sen vaikutuksista erityisesti kohderyhmän henkilöille, heidän läheisilleen/omaisilleen sekä heidän parissaan työskenteleville sosiaali-, terveydenhuollon sekä koulutoimien ammattilaisille.

Järjestösuunnittelijoiden toteuttamaa Autismin kirjo tutuksi -koulutussarjaa jatketaan vuonna 2017 eri paikkakunnalla. Lisäksi tuetaan aikuisten autismin kirjojen henkilöiden omavoimaisten Empowerment-päivien järjestämistä marraskuussa 2017.

Arjessa alkuun -projekti järjestää sen sisältöihin ja tuloksien levittämiseen liittyviä koulutuksia, keskusteluiltoja sekä muita tilaisuuksia eri puolilla Suomea.

Liitto tukee tarvittaessa jäsenyhdistysten järjestämiä koulutustapahtumia mm. tarjoamalla työntekijöitä alustajiksi ja kouluttajiksi sekä liiton tiloja koulutuskäyttöön.

Projektit

Projektit lisäävät autismissaamista keräämällä ja levittämällä tietoa ja kehittämällä toimintatapoja, joilla voidaan edistää autismin kirjojen henkilöiden ja heidän omaistensa hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa. Vuonna 2017 liitolla on yksi käynnissä oleva projekti.

- Vertaisosaamisen kehittämiseen perheille, joissa on saatu autismin kirjojen diagnoosi eli **Arjessa alkuun** -projektissa (2014 - 2017) kehitetään yhdessä jäsenyhdistysten ja ammattilaisten kanssa vertaistukea arkeen siihen elämänvaiheen, jossa diagnoosi on tuore ja ensitieto on saatu. Vapaaehtoiset saavat koulutuksen ja tukea vertaisena toimimiseen ja pääsevät jakamaan osaamistaan tukea tarvitseville jo siinä vaiheessa, kun arki on monella tapaa haastavaa. Osana projektia liitto osallistuu vammaisjärjestöjen Ensitieto-verkoston toimintaan.

Toimintaedellytykset

Vahvalla toiminnalla turvaamme toimintaedellytykset autismin kirjojen henkilöiden ja heidän omaistensa etujen ajamiselle sekä autismin kirjoon liittyvälle viestinnälle. Liittohallitus ohjaa liiton toimintaa ja asettaa sille tavoitteet. Hyvin hoidettu talous, osaava ja asiantunteva henkilökunta, toiminnan jatkuva kehittäminen ja aktiivinen yhteistyö ovat liiton toiminnan ja sen kehittämisen perusta.

Talous

Liiton talous perustuu Raha-automaattiyhdistykseltä saatavalle yleisavustukselle. Lisäksi liiton työtä rahoitetaan RAY:n projekti- ja kohdeavustuksilla sekä omarahoituksella (myyntitulot ja koulutustulot) avulla. Eri hankkeisiin pyritään rahoitusta hankkimaan myös mahdollisten muiden tahojen (säätöt, OKM, THL, Kela, Euroopan sosiaalirahasto jne.) kautta.

Liitto järjestää keräyksiä ja ottaa vastaan lahjoituksia. Liitto pyrkii lisäämään omarahoitusta esimerkiksi käyttäen haastekeräyksiä, internet-pohjaisia lahjoituskanavia ja tuotemyynnillä. Omavarainhankinta on liitolle haaste, johon pyritään löytämään koko ajan uusia, innovatiivisia keinoja.

Osaava henkilökunta

Liiton tavoitteena on olla luotettava, asiantuntemusta ja osaamista arvostava sekä kehittymistä edistävä työnantaja. Rekrytoinneissa pyritään täydentämään liiton asiantuntijuutta ja kokonaisuosaamista. Liitto kannustaa työntekijöitä opiskeluun, joka lisää heidän työssään tarvitsemää asiantuntemusta.

Yhteistyö eri tahojen kanssa

Järjestöyhteistyö

Liiton jäsenten tehokas ja vaikuttava toiminta sekä edunvalvonta edellyttävät yhteistyötä eri sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa. Yhteiset lausunnot ja julkilausumat tulevat varmemmin otetuksi huomioon ja kuulluksi.

Tärkeimmät järjestökumppanit:

- SOSTE ja sen laaja järjestökenttä
- Valtakunnallinen vammaisneuvosto
- Vammaisfoorumi
- Neurologisten vammaisjärjestöjen NV-yhteistyö
- ADHD-liiton ja Aivoliiton kanssa tehtävä kolmikantayhteistyö

- Suomen Tourette ja OCD -yhdistys ry
- Kehitysvammaliitto
- Kehitysvammaisten tukiliitto
- Projektien yhteistyökumppanit

Liitto jatkaa yhteistyötä Kokemuskouluttaja-verkoston kanssa ja pyrkii saamaan lisää koulutuspaikkoja uusille koulutettaville. Selvitetään mahdollisuus oman kokemuskouluttajakoulutuksen järjestämiseen vuoden aikana.

Sidosryhmäyhteistyö

Liitto on mukana Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin alaisen Ruskeasuon koulun (Ruskis) koordinoimaan Opi ja onnistu esteettä –hankkeen yhtenä asiantuntijakumppanina. Autismi- ja Aspergerliiton rooli hankkeessa on tarjota toimialueensa asiantuntijuutta seminaarien ja pedagogisten kahviloiden toteutukseen sekä käyttää verkostojaan ja viestintäkanaviaan hankkeen viestintään ja tilaisuuksien markkinointiin. Liitto on myös mukana ASDEU - Autism Spectrum Disorders in the European Union –hankkeen kahdessa alatyöryhmässä (WP2 ja WP 3 –ryhmät). Hankkeesta lisätietoa osoitteessa: www.asdeu.eu.

Kansainvälinen yhteistyö

Autismi- ja Aspergerliitto osallistuu pohjoismaisten autismijärjestöjen yhteistyöhön, jossa ovat mukana myös Viro ja Latvia. Liitto on jäsen Autism Europe –järjestössä ja osallistuu järjestön vuosittaisiin kokouksiin sekä joka kolmas vuosi järjestettävään kansainväliseen kongressiin.

Päätavoite autismitiedon jakamisessa ja viestinnässä: <i>Autismitiedon lisääntyminen yksilötasolla ja yhteiskunnassa</i>		
Osatavoite	Keinot	Vaikutus
Yksilö saa tarvitsemansa tiedon palveluista	Palveluneuvonta, Autismi-lehti tukinet-palvelu	Osuvien palveluiden löytyminen
Autismi tutuksi	Viestintä	Tiedon ja ymmärryksen lisääminen ja asennemuutos
Autismin erityiskysymykset tutuksi	Koulutus ja muu tiedon välitys	Tiedon ja osaamisen lisääntyminen
Työtavat ja palvelut tutuksi	Mm. projektit keräävät tietoa ja kehittävät työtapoja ja palveluita	Erytisoaaminen lisääntyy, palvelut kehittyvät
Vahva asiantuntijuus liitossa	Osaava ja asiantunteva henkilökunta ja toimiva hallitus	Autismin kirjon henkilöiden etuja valvotaan aktiivisesti
Riittävät taloudelliset resurssit	Varainhankinta, hyvä taloudenpito	Liitto toimii taloudellisesti vakaalla pohjalla ja on luotettava toimija
Monialainen yhteistyö	Alueellinen, valtakunnallinen ja kansainvälinen yhteistyö yli sektorirajojen	Yksilö huomioidaan kokonaisuutena Toimivat palvelut

Tavoitteiden seuranta

Liittokokouksen valitsema liittohallitus ohjaa, seuraa ja arvioi liiton toimintaa.

Vuosittain asetettavien tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan systemaattisesti kerättävän palautteen avulla. Palautetta kerätään kaikista liiton järjestämisistä tilaisuuksista (talvipäivät, koulutukset, jäsenyhdistyspäivät ja muut tilaisuudet). Palveluneuvontaa seurataan määrällisten ja sisällöllisten mittareiden mukaisesti vuositasolla. Palveluneuvontatiimi käsittelee palautteet ja sopii palveluneuvonnan kehittämistoimenpiteistä. Palautteen keräämistä palveluneuvonnasta kehitetään edelleen.

Sidosryhmä- ja jäsenpalautetta saadaan sähköisesti kotisivujen, Facebookin ja sähköpostin kautta. Kotisivujen, facebookin, Youtube-kanavan ja muiden palveluiden seurantajärjestelmien avulla tarkastellaan muun muassa viestinnän vaikuttavuutta; kävijämääriä ja käyntiajankohtia. Liiton nettisivuilla on sähköinen palautelinkki, jota kautta kuka tahansa sivuilla kävijä voi antaa liitolle palautetta. Palautteista saatua tietoa hyödynnetään liiton toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä.

Toimintasuunnitelmassa asetettuja tavoitteita seurataan hallituksen toimesta puolivuositain. Vuosikertomuksessa seurataan vuositasolla toimintasuunnitelman mukaisten tavoitteiden toteutumista.

Toiminnan toteuttamisessa edellytyksenä on että myös henkilökunnan jaksamisesta ja työhyvinvoinnista huolehditaan. Liittohallitus seuraa työntekijöiden työhyvinvointia muun muassa joka toinen vuosi tehtävän työhyvinvointikartoituksen avulla.

Puitesuunnitelma 2018–2021

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset vaikuttavat Suomen yhteiskuntakehitykseen ja näkyvät myös autismin kirjon henkilöiden arkielämässä monin tavoin. Autismi- ja Aspergerliitto seuraa aktiivisesti toimintaympäristöään ollakseen valmiina vastaamaan muutoksiin. Liitto jatkaa työtä autismin kirjon henkilöiden hyvän elämän, osallisuuden ja esteettömämmän arjen edistämiseksi lisäämällä autismin kirjon liittyvää tietoa ja osaamista yhteiskunnan eri tasoilla. Liitto toimii myös kohderyhmän henkilöiden edunvalvojana vaikuttamalla lainsäädäntöön sekä kiinnittämällä huomiota kohderyhmän erityistarpeisiin yhteiskunnassa muun muassa osallistumalla autismin kirjosta käytävään keskusteluun.

Liitto osallistuu aktiivisesti kansainvälisten autismijärjestöjen toimintaan ja seuraa vammaisasioiden kehityslinjoja Euroopan Unionissa.

TAVOITTEITA 2018 - 2020	TOIMINTAA 2018 - 2020
Jäsenyhdistystoiminnan lujittaminen ja liiton toiminnan vahvistaminen Jäsenyhdistysten jäsenmäärän kasvattaminen	<i>Jäsenyhdistysten toimintaa tuetaan ja kehitetään. Pyritään kannustamaan yhdistysten perustamiseen myös alueille, missä yhdistystä ei tällä hetkellä ole.</i> <i>Jäsenyhdistysten rooli selkeytetään SOTE-uudistuksen voimaan astuessa.</i>
Itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden toteutuminen Autismin kirjon henkilöiden perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat YK:n vammaisoikeuksien sopimuksen mukaisesti. Kirjon henkilöiden mahdollisuus vaikuttaa omaan elämään ja saada oma ääni kuuluville vahvistuu.	<i>Liitto tukee YK:n vammaisoikeuksien sopimuksen jalkautusta kaikessa toiminnassaan mm. kouluttamalla aiheesta. Liitto vaikuttaa aktiivisesti itsemääräämisoikeuslainsäädännön uudistamiseen.</i>

	<i>Projektien kautta tuotetaan tietoa ja kehitetään uusia toimintatapoja, jotka tukevat autismin kirjon henkilöiden selviytymistä mahdollisimman itsenäisesti.</i>
Diagnoosimuutos tutuksi Diagnoosimuutosta koskeva tieto ja materiaali on saatu leviämään tehokkaasti sekä kirjon henkilöiden, heidän omaistensa että palvelujärjestelmässä toimivien keskuuteen.	<i>Liitto jakaa diagnoosimuutoksesta tietoa mm. uudistetun materiaalin sekä koulutuksen avulla. Liitto kehittää ammattilais- ja vertaisverkostojen yhteistyötä sekä tiedon ja hyvien käytänteiden jakamista. Liitto varmistaa sen, että kokemuskouluttajia koulutetaan ja heidän asiantuntemustaan viedään sosiaali- ja terveyspalveluihin, oppilaitoksiin sekä muille tahoille.</i>
Osallisuus yhteiskuntaan vahvistuu Kirjon henkilöillä on mahdollisuus hyvään, omannäköiseen elämään autismin kirjon haasteista huolimatta.	<i>Liitto jatkaa järjestölähtöisen auttamisen kehittämistä jäsenyhdistyksissä. Liitto edistää toimintaympäristöjen kehittämistä siten, että osallistuminen on mahdollista esimerkiksi projekteissa tuotettuja materiaaleja hyödyntäen.</i>
Tiedonsaannin esteettömyys	<i>Edistetään tiedonjakamisen eri välineiden käyttöönottoa ja saatavuutta (tulkkauspalvelut, kommunikaatiovälineet, AAC-menetelmät, selkokielineen materiaali ja muut välineet). Haetaan yhteistyötahoja tämän tavoitteen edistämiseen.</i>

Autismi- ja Aspergerliitto tekee entistä enemmän yhteistyötä samankaltaisia asioita edistävien toimijoiden kanssa. Yhteistyössä vältytään päällekkäisiltä toiminnoilta ja saavutetaan laaja-alainen tuki jäsenistölle.

Autismi- ja Aspergerliitto ry